

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu Ostravě ze dne 4. 12. 2018, č. j. 22 A 76/2018 – 6,

t a k t o :

- I.** Žádost žalobce o ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III.** Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení Krajského soudu v Ostravě, kterým byla jeho žaloba na ochranu proti tvrzené nečinnosti žalované, označené v žalobě jako „*Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice Ostrava*“, podaná u tohoto krajského soudu dne 7. 11. 2018, postoupena dle § 7 odst. 6 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), k vyřízení Městskému soudu v Praze.

[2] Stěžovatel žádal o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), Vězeňskou službu České republiky, Vazební věznici Ostrava, která dle žaloby hodlala přenést svou povinnost poskytnout požadovanou informaci na Generální ředitelství Vězeňské služby České republiky, s čímž stěžovatel nesouhlasil a podal proti tomuto postupu stížnost, o které nebylo dle jeho tvrzení v zákonné lhůtě rozhodnuto. Stěžovatel následně podal u Krajského soudu v Ostravě zmiňovanou nečinnostní žalobu, kterou krajský soud postoupil Městskému soudu v Praze s odůvodněním, že přes dispozitivní zásadu při určení žalovaného subjektu v nečinnostních žalobách vyplývající z § 79 odst. 2 s. ř. s. nadále platí, že účastníkem řízení může být pouze ten, komu zákon v § 33 odst. 2 s. ř. s. přiznává způsobilost být účastníkem řízení, a tím je na straně žalované správní orgán, za který se podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. považuje orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku a další v tomto ustanovení uvedené subjekty. Postavení Vězeňské služby ČR vyplývá ze zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Vězeňské službě ČR“),

dle něhož je správním orgánem především Vězeňská služba České republiky jako celek. Vazební věznice Ostrava, jakož i jakákoliv jiná věznice (resp. vazební věznice), je na základě § 1 odst. 3 zákona o Vězeňské službě ČR toliko organizační jednotkou Vězeňské služby České republiky a dle krajského soudu může být správním orgánem rozhodujícím v prvním stupni pouze tehdy, svěřuje-li jí právní předpis určité samostatné rozhodovací pravomoci.

[3] Na základě § 4 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s § 7 odst. 2 s. ř. s. a na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2018, č. j. 4 As 269/2018 – 14 (všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz), krajský soud dospěl k závěru, že pokud zákon nevymezuje organizačním jednotkám správního orgánu samostatnou rozhodovací pravomoc, nemohou získat postavení správního orgánu a místní příslušnost soudu se bude řídit sídlem správního orgánu s celostátní působností. V zákonu o svobodném přístupu k informacím není samostatná působnost organizačních jednotek vymezena, a proto bude za správní orgán, který zasáhl do práv žalobce, považována Vězeňská služba České republiky, která sídlí v Praze, a to i přes skutečnost, že žádosti o informace zpravidla vyřizuje prostřednictvím svých organizačních jednotek, kterých se požadované informace týkají. Místně příslušným soudem dle krajského soudu je tudíž Městský soud v Praze.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti směřující proti tomuto rozhodnutí krajského soudu uvedl, že Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice Ostrava, „je správní jednotkou, která podle § 4 zákona č. 555/1992 Sb. činí za Vězeňskou službu ČR právní úkony, mezi které patří správní trestání i řízení o trestných činech vězňených osob včetně postavení správního orgánu jako povinného subjektu“. Stěžovatel se tedy domnívá, že povinným subjektem a rovněž žalovaným správním orgánem, který dle jeho tvrzení zasáhl do jeho práv, má být Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice Ostrava. Nesouhlasí s postoupením věci Městskému soudu v Praze a navrhuje, aby bylo napadené usnesení krajského soudu zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

[5] V kasační stížnosti stěžovatel zároveň požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, jelikož je osobou se zdravotním postižením.

[6] Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že dle jejího názoru není kasační stížnost důvodná. Odkázala na četnou judikaturu správních soudů v obdobných případech, v níž správní soudy dospěly k závěru, že na základě zákona o Vězeňské službě ČR je správním orgánem, dle jehož sídla se řídí místní příslušnost soudu, Vězeňská služba České republiky, nikoliv její organizační jednotky, kterými jsou dle § 1 odst. 3 zákona o Vězeňské službě ČR jednotlivé věznice.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[8] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za danou kasační stížnost, Nejvyšší správní soud již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: „Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“ V této věci však nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Žádost o osvobození od soudního poplatku pro řízení o kasační stížnosti považuje tedy Nejvyšší

pokračování

správní soud za bezpředmětnou, jelikož se na podání posuzované kasační stížnosti poplatková povinnost nevztahuje.

[9] Pokud jde o podmínku spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, své závěry učiněné v citovaném rozhodnutí ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát i do následující úvahy: *„Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“* Z citovaného usnesení rozšířeného senátu tedy plyne, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní posuzované věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí. Navíc stěžovatel jakožto bývalý advokát požadovaným právnickým vzděláním disponuje, takže ani v ostatních případech by jeho zastoupení advokátem v řízení o jím podané kasační stížnosti nebylo obligatorně vyžadováno.

[10] I přesto musel Nejvyšší správní soud nejprve posoudit návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o dané kasační stížnosti, neboť byť není zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení obligatorní, je jistě možné. I kdyby ovšem stěžovatel splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., Nejvyšší správní soud shledal, že v žádném případě není splněna další nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 9 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není v tomto případě nezbytně třeba pro ochranu jeho práv v řízení o předmětné kasační stížnosti. Posuzovaná otázka týkající se postoupení věci místně příslušnému soudu je totiž jednoduché povahy, kasační stížnost je sice stručná, ale projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených v jeho spise, rozhodnout.

[11] Co se týče dalších relevantních okolností, včetně stěžovatelem uváděného zdravotního postižení, Nejvyšší správní soud již např. v rozsudku ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 As 317/2018 - 23, konstatoval: *„Pro úplnost kasační soud opakuje, resp. dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen sformulovat správní žalobu splňující veškeré náležitosti po formální i obsahové stránce. Stěžovatel je ostatně bývalým advokátem, který v advokacii donedávna aktivně působil. (...) Již v rámci kasační stížnosti podané Nejvyššímu správnímu soudu dne 22. 8. 2018 ve věci sp. zn. 3 As 85/2018 stěžovatel doložil komplexní lékařský posudek ze dne 18. 4. 2018, ze kterého vyplývá, že se jedná o invalidní osobu v I. stupni. Stěžovatel je podle tohoto posudku schopen vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, ale v podstatně menším rozsahu a intenzitě (pracovní schopnost je snížena o 35 %). Z toho tedy nijak nevyplývá, že by stěžovateli jeho zdravotní stav znemožňoval kvalifikovaně sepsat právní podání, o čemž ostatně svědčí stěžovatelovy argumentační schopnosti prokázané již v mnoha podáních, které zdejšímu soudu zaslal. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatel nespĺňoval zákonnou podmínku pro ustanovení zástupce spočívající v nezbytnosti takového úkonu k ochraně jeho práv.“*

Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší správní soud přiblížil k celkovému vyřčení stěžovatelových podání, k jeho argumentačním schopnostem, zkušenostem a vzdělání, na jejichž základě lze učinit závěr, že se stěžovatel v dané problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně uplatňovat. Odnětí svobody samo o sobě v tomto případě nepředstavuje důvod pro ustanovení advokáta.“

[12] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

[13] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Podle § 7 odst. 2 s. ř. s., nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany. Podle § 7 odst. 6 s. ř. s. není-li soud, u něhož byl návrh podán, k jeho vyřízení místně příslušný, postoupí jej k vyřízení soudu příslušnému.

[15] V daném případě se stěžovatel domáhá ochrany proti tvrzené nečinnosti správního orgánu, čímž mělo být zasaženo do jeho práv ve věci poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Krajský soud v Ostravě přitom otázku místní příslušnosti k řízení o žalobě posoudil správně, neboť postupoval v souladu s výše uvedeným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2018, č. j. 4 As 269/2018 – 15, na který také odkázal. V tomto rozsudku, týkajícím se jiné věci stěžovatele, Nejvyšší správní soud konstatoval: „Vždy je třeba vycházet ze základního pravidla, že za „správní orgán“ lze považovat orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobu nebo jiný orgán, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Organizační složka správního orgánu může být správním orgánem rozhodujícím v prvním stupni pouze tehdy, svěří-li jí právní předpis určité samostatné rozhodovací pravomoci (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2008, č. j. 3 Ans 8/2008 - 84).

Pokud však zákon nevymezuje organizačním složkám správního orgánu s celostátní působností (vnitřním organizačním jednotkám) samostatnou rozhodovací pravomoc, nemohou takové organizační jednotky získat postavení správního orgánu rozhodujícího v prvním stupni podle § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Místní příslušnost soudu podle § 7 odst. 2 s. ř. s. se v takových případech bude řídit sídlem správního orgánu s celostátní působností, nikoli sídlem jeho vnitřní organizační jednotky (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143, nebo také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2012, č. j. Nad 81/2012 - 71). (...)

Vězníci (resp. jejich ředitelům), které jsou ve smyslu § 1 odst. 4 zákona 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky (dále jen „zákon o vězeňské službě“), organizačními jednotkami Vězeňské služby, jakožto orgánu státní správy s celostátní působností, totiž žádný zákon nevymezuje v oblasti poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím samostatnou rozhodovací pravomoc. Nemají tedy v této oblasti postavení správního orgánu ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a nelze je tudíž pro účely určení místně příslušného soudu podle § 7 odst. 2 s. ř. s. považovat za správní orgán, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni.“

[16] Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 1. 2019, č. j. 5 As 359/2018 – 9, v téměř totožné věci stěžovatele, výše „[u]vedené závěry Nejvyššího správního soudu dopadají v plném rozsahu i na nyní posuzovanou věc, pouze s tím rozdílem, že pro určení místní příslušnosti pro řízení o nečinnostní žalobě je rozhodující druhá část § 7 odst. 2 věty první s. ř. s., tedy skutečnost, že do práv stěžovatele tvrzenou nečinností mohla zasáhnout, i přes své nepřesné označení v žalobě, pouze Vězeňská služba ČR jako celek, tedy správní orgán se sídlem v obvodu Městského soudu v Praze, který je tak k řízení o dané žalobě soudem místně příslušným (včetně příslušnosti k tomu, aby po postoupení věci nejprve posoudil, zda jsou splněny další podmínky řízení o předmětné žalobě)“.

[17] S ohledem na tyto závěry Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

pokračování

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, od účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšné žalované ovšem v tomto řízení žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti nevznikly, takže jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 11. února 2019

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu